

**Έκθεση Πεπραγμένων Εθνικού Συντονιστικού Φορέα
για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά
των Γυναικών για την περίοδο από το Μάρτιο του
2022 μέχρι και το Δεκέμβριο του 2023**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Περιεχόμενα	σελ.2-3
2. Χαιρετισμός Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, κύριου Μάριου Χαρτσιώτη	σελ.4-5
3. Χαιρετισμός Προέδρου Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, κύριου Άριστου Τσιάρτα	σελ.6-7
4. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)	σελ.8-12
5. Θεσμικό Πλαίσιο	σελ.13-17
6. Σύσταση Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών	σελ.18-20
7. Αρμοδιότητες Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών	σελ.21-23
8. Δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών από το Μάρτιο του 2022 μέχρι και το Δεκέμβριο του 2023	σελ.24-54
Α. Καταρτισμός πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και πρώτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028	σελ.24-27
Β. Συντονισμός Έκθεσης Επιτροπής Εμπειρογνομόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη συμμόρφωση της Κύπρου με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης	σελ.28-29
Γ. Επιφυλάξεις Σύμβασης Κωνσταντινούπολης	σελ.30-33
Δ. Δημιουργία Ενιαίου Αρχείου για τα Στατιστικά Βίας	σελ.34-36

Ε. Συμβολή στην Αναθεώρηση των Πρωτοκόλλων χειρισμού υποθέσεων σεξουαλικής βίας και βιασμού που εφαρμόζει η Αστυνομία σελ.37

ΣΤ. Καταρτισμός νομοσχεδίου για παροχή ανεξάρτητης συνδρομής και νομικής αρωγής στα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας σελ.38-40

Ζ. Συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, με στόχο την εξεύρεση κατάλληλων τρόπων νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος που φαίνεται να προκύπτει στις περιπτώσεις εφαρμογής διαταγμάτων επικοινωνίας πατέρων με τα ανήλικα παιδιά τους σελ.41-43

Η. Προώθηση λειτουργίας πανευρωπαϊκής τηλεφωνικής γραμμής στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας σε εθνικό επίπεδο σελ.44-45

Θ. Καταρτισμός Σχεδίου Χορηγιών για επιχορήγηση προγραμμάτων και δράσεων στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας σελ.46-47

Ι. Εκπαιδεύσεις Λειτουργών Υγείας πρώτης Γραμμής που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων έμφυλης βίας σελ.48-49

Κ. Συμμετοχή στις προσπάθειες που γίνονται από την Επίτροπο Νομοθεσίας και το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας για εναρμόνιση των νομοθεσιών για την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία, συμφώνως των προνοιών της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σελ.50-51

Λ. Άλλες δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών σελ.51-53

Χαιρετισμός Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κύριου Μάριου Χατζισιώτη

Είναι με ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση που προλογίζω την 1^η Έκθεση Πεπραγμένων του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, η οποία καλύπτει τη χρονική περίοδο από το Μάρτιο του 2022, μέχρι και το Δεκέμβριο του 2023.

Το ζήτημα της πρόληψης και αποτελεσματικής καταπολέμησης της έμφυλης βίας εμπίπτει μεταξύ των υψηλών προτεραιοτήτων τόσο του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, όσο και της Κυβέρνησης ευρύτερα.

Τα τελευταία χρόνια έχει διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Καταλύτης των αλλαγών που έχουν επέλθει υπήρξε η υιοθέτηση και εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η οποία αποτέλεσε το έναυσμα, ώστε να προωθηθεί μια σειρά σημαντικών αλλαγών στη νομοθεσία, να ενδυναμωθεί και να επεκταθεί το δίκτυο υπηρεσιών για τα θύματα και να εντατικοποιηθούν οι

προσπάθειες ευαισθητοποίησης απέναντι στο σοβαρό αυτό κοινωνικό πρόβλημα.

Ειδικότερα, την τελευταία πενταετία ψηφίστηκαν σημαντικές νομοθεσίες για καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, του σεξισμού και της παρενόχλησης και παρενοχλητικής παρακολούθησης.

Κομβικής σημασίας υπήρξε επίσης η δημιουργία του πολυθεματικού Σπιτιού της Γυναίκας, η σύσταση στην Αστυνομία ειδικών Κλιμακίων για διαχείριση των υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας και η αναθεώρηση των Πρωτοκόλλων που εφαρμόζει η Αστυνομία κατά το χειρισμό υποθέσεων σεξουαλικής βίας και βιασμού.

Εξόχως σημαντική εξέλιξη αποτελεί και η δημιουργία του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της

Βίας κατά των Γυναικών, ο οποίος έχει τη συνολική ευθύνη για το σχεδιασμό και την υλοποίηση στρατηγικών και μέτρων προς συμμόρφωση με τη σημαντική διεθνή Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης. Την ίδια στιγμή, τα αντανακλαστικά της κοινωνίας και των κρατικών υπηρεσιών έναντι της έμφυλης βίας έχουν οξυνθεί, εκκρεμούν όμως πολλά ζωτικά ζητήματα.

Η βία που βασίζεται στο φύλο είναι πλέον αναγνωρίσιμη, ενώ αποτελεί και αιτία πολλών αλλαγών σε διοικητικές πρακτικές και στις κοινωνικές αντιλήψεις και νοοτροπίες. Διαρκές ζητούμενο ωστόσο παραμένει η ανατροπή των στερεοτύπων, των αντιλήψεων και των συμπεριφορών που επιτρέπουν, ενθαρρύνουν και ανέχονται την αναπαραγωγή και διαιώνιση της έμφυλης βίας.

Το μεγάλο στοίχημα είναι η αποτελεσματική και πλήρης εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, καθώς και η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της έμφυλης βίας που

πηγάζουν από τις ιστορικά άνισες σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Δυστυχώς, η έμφυλη βία, με όποια μορφή και αν εκδηλώνεται, έχει μοναδική ιστορική αντοχή αλλά και πολύ οδυνηρές και τραυματικές επιπτώσεις στις ζωές χιλιάδων γυναικών. Πολλές γυναίκες που κακοποιούνται μπορεί να κουβαλούν δια βίου και σιωπηλά τα τραύματά τους, είτε επειδή δεν μπορούν ή φοβούνται να καταγγείλουν, είτε επειδή βρίσκονται εγκλωβισμένες σ' ένα ταπεινωτικό περιβάλλον που τις κάνει να αισθάνονται ακόμα και υπαίτιες για την κακοποίησή τους.

Χρέος μας είναι να διαρρήξουμε τη σιωπή και την ανοχή γύρω από την έμφυλη βία, αλλά και να γίνουμε πιο αποτελεσματικοί στην προστασία των θυμάτων, ενθαρρύνοντας και να καταγγείλουν την κακοποίηση, παρέχοντας τους, ταυτόχρονα, ένα επαρκές δίκτυο προστασίας και ασφάλειας και ένα αποτελεσματικό πλαίσιο τιμωρίας των δραστών.

Χαιρετισμός Προέδρου Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών κύριου Αριστου Τσιάρτα

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο με καταστροφικές επιπτώσεις για τις γυναίκες και τα κορίτσια που την υφίστανται. Η έμφυλη βία υπονομεύει θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες και επιτείνει υφιστάμενες ανισότητες και διακρίσεις σε βάρος των γυναικών.

Περαιτέρω, παρεμποδίζει και δυσχεραίνει την επίτευξη ισότητας και συνεκτικής ανάπτυξης και προόδου σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς της ζωής. Η βία σε βάρος των γυναικών καλύπτει ένα ευρύ φάσμα κακοποίησης, το οποίο εκτείνεται από τη σωματική, ψυχολογική, οικονομική, σεξουαλική και διαδικτυακή βία και φτάνει μέχρι και τη γυναικοκτονία.

Το δικαίωμα των γυναικών να ζουν χωρίς βία προστατεύεται από διεθνείς Συμβάσεις όπως είναι η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος των Γυναικών του ΟΗΕ και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση

της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας από την ημέρα της σύστασής του το Μάρτιο του 2022 κλήθηκε να αναλάβει ένα ιδιαίτερα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, το οποίο εκτείνεται από το συντονισμό και το σχεδιασμό πολιτικών και μέτρων για πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, μέχρι και την εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγησή τους σε παγκύπριο επίπεδο.

Στην Κύπρο έχει θεσπιστεί τα τελευταία χρόνια ένα ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο

διασφαλίζει πλήρως τα δικαιώματα και την ασφάλεια των θυμάτων κάθε μορφής έμφυλης βίας.

Παράλληλα, έχει σημειωθεί πληθώρα θεσμικών αλλαγών και τομών, η οποία έχει οδηγήσει σε ισχυροποίηση του πλέγματος προστασίας των θυμάτων κάθε μορφής βίας, ανισοτήτων και διακρίσεων. Έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες και έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα για πρόληψη και ευαισθητοποίηση στα ζητήματα βίας κατά των γυναικών. Έχουν επίσης ληφθεί μέτρα για προστασία και στήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας. Πρόκειται για ένα συνολικό πλαίσιο που θέτει στον πυρήνα του ρυθμιστικού του πλαισίου το φύλο, καθώς και την πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής έμφυλης βίας, ανισότητας και διακρίσεων σε βάρος των γυναικών.

Κορυφαίας σημασίας δράση υπήρξε ο καταρτισμός της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του πρώτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των

Γυναικών 2023-2028 και η υιοθέτησή τους από το Υπουργικό Συμβούλιο. Τα σημαντικά αυτά έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν καινοτόμες και στοχευμένες δράσεις στους τομείς της πρόληψης, της προστασίας θυμάτων και της δίωξης των δραστών βίας και φιλοδοξούν να αντιμετωπίσουν συνεκτικά, ολοκληρωμένα και ολιστικά όλες τις μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών.

Την τελευταία διετία ο Συντονιστικός Φορέας προχώρησε στην υλοποίηση σημαντικού αριθμού δράσεων, οι οποίες έχουν περιληφθεί στην παρούσα Έκθεση.

Στόχος είναι η συνέχιση και εντατικοποίηση των προσπαθειών, προκειμένου να επιδιωχθεί η ανάπτυξη κάθε δυνατής συνεργασίας με όλες τις συναρμόδιες για το θέμα κυβερνητικές και μη υπηρεσίες, έτσι ώστε οι νέες νομοθεσίες, τα μέτρα και οι πολιτικές να εφαρμοστούν στην πράξη αποτελεσματικά και χωρίς καθυστέρηση.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζεται ευρέως ως το πρώτο διεθνώς νομικά δεσμευτικό κείμενο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2011 και άνοιξε για υπογραφή στο πλαίσιο της 121^{ης} Υπουργικής Συνόδου του Συμβουλίου της Ευρώπης που πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2011 στην Κωνσταντινούπολη, απ' όπου πήρε και το όνομά της. Τέθηκε σε ισχύ το 2014 και υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2017. Η κύρωση και η προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Διεθνή Συνθήκη έλαβε χώρα εντός του 2023.

Η Σύμβαση αποτελεί ουσιαστικά μια πρωτοποριακή Συνθήκη, η οποία καταδικάζει απερίφραστα όλες τις μορφές έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αναγνωρίζοντας ότι η ύπαρξη νόμιμης και πραγματικής ισότητας ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες αποτελεί βασικό στοιχείο για την πρόληψη και εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών.

Αναγνωρίζει επίσης με ιδιαίτερη ανησυχία ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια εκτίθενται συχνά σε υψηλότερο κίνδυνο βίας με βάση το φύλο απ' ότι οι άνδρες και προτείνει στα κράτη-μέλη το σχεδιασμό περιεκτικού πλαισίου, πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη του φαινομένου, την αποτελεσματική προστασία και στήριξη των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης περικλείει μεταξύ άλλων αναφορές σε πράξεις βίας βασισμένες στο φύλο, οι οποίες προκαλούν σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη στις γυναίκες, όπως είναι για παράδειγμα ο βιασμός, η παρενοχλητική παρακολούθηση, η σεξουαλική παρενόχληση και η ενδοοικογενειακή βία. Η Σύμβαση καθορίζει πρότυπα για την πρόληψη, την προστασία, τη δίωξη και την παροχή επαρκών και

κατάλληλων υπηρεσιών σε θύματα και άτομα που κινδυνεύουν από έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών και των αγοριών.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης εστιάζει στους ακόλουθους 4 βασικούς πυλώνες που αποτελούν και τους ακρογωνιαίους λίθους της σημαντικής αυτής Συνθήκης:

- Πρόληψη

Τα Κράτη καλούνται να διεξάγουν τακτικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης, να εκπαιδεύουν επαγγελματίες που έρχονται σε άμεση επαφή με τα θύματα, να συμπεριλαμβάνουν στο εκπαιδευτικό υλικό θέματα όπως η ισότητα των φύλων και η μη βίαιη επίλυση συγκρούσεων στις διαπροσωπικές σχέσεις, να δημιουργούν ειδικά προγράμματα για τους δράστες ενδοοικογενειακής βίας και για τους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων, να συνεργάζονται στενά με Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και να εμπλέκουν τα μέσα ενημέρωσης και τον ιδιωτικό τομέα στις προσπάθειες για εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων και την προώθηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Προστασία

Η ασφάλεια και οι ανάγκες των θυμάτων και των μαρτύρων βίας βρίσκονται στο επίκεντρο όλων των προστατευτικών μέτρων που προτείνει η Σύμβαση και τα οποία περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: ενημέρωση των θυμάτων για τα δικαιώματά τους σε γλώσσα που κατανοούν, πρόσβαση σε ειδικές υπηρεσίες στήριξης, πρόσβαση σε γενικές υπηρεσίες όπως νομικές συμβουλές και νομική βοήθεια, ψυχολογική συμβουλευτική, οικονομική βοήθεια, στέγαση, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, κοινωνικές υπηρεσίες και βοήθεια στην εξεύρεση εργασίας, πρόσβαση σε περιφερειακούς και διεθνείς μηχανισμούς καταγγελιών, δημιουργία εύκολα προσβάσιμων καταφυγίων σε επαρκή αριθμό και σε κατάλληλη γεωγραφική κατανομή, παροχή κατάλληλων δωρεάν τηλεφωνικών γραμμών υποστήριξης 24/7, δημιουργία εύκολα προσβάσιμων κέντρων αναφοράς για βιασμούς ή σεξουαλική βία και λήψη μέτρων για προστασία των θυμάτων, περιλαμβανομένων μέτρων για απομάκρυνση ή/και αποκλεισμό των δραστών βίας.

- Δίωξη

Η Σύμβαση καθορίζει και ποινικοποιεί διάφορες μορφές βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας. Τα κράτη που έχουν υπογράψει και επικυρώσει τη Σύμβαση καλούνται να εισάγουν νέα αδικήματα όπου αυτά δεν υπάρχουν ήδη, όπως είναι η ψυχολογική και οικονομική βία, η σεξουαλική βία και βιασμός, η παρενοχλητική παρακολούθηση (stalking), ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, ο αναγκαστικός γάμος, η αναγκαστική άμβλωση και η αναγκαστική στείρωση. Επιπλέον, τα κράτη-μέλη καλούνται να εξασφαλίσουν ότι προϋπάρχουσες παραδόσεις ή πρακτικές όπως ο λεγόμενος "κώδικας τιμής" δεν θεωρούνται δικαιολογία για τη διάπραξη οποιασδήποτε από τις πιο πάνω αξιόποινες πράξεις. Τα κράτη-μέλη καλούνται επίσης να λάβουν μέτρα για τη διασφάλιση αποτελεσματικής έρευνας για οποιαδήποτε καταγγελία βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας.

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένων πολιτικών

Η Σύμβαση ζητεί από τα κράτη-μέλη το σχεδιασμό και την υλοποίηση ολοκληρωμένων και συντονισμένων πολιτικών, οι οποίες θα εδράζονται στον καθολικό σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένης της θέσπισης νομοθεσιών και πολιτικών ευαισθητοποιημένων ως προς τη διάσταση του φύλου, την υιοθέτηση υποστηρικτικών μέτρων για πρόληψη όλων των μορφών βίας που καλύπτει η Σύμβαση, την ανάπτυξη ερευνών και τη συλλογή στατιστικών στοιχείων, την επίτευξη συνεργασίας μεταξύ όλων των συναρμόδιων φορέων, τη διασφάλιση ύπαρξης κατάλληλων μηχανισμών οι οποίοι παρέχουν αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών, των εισαγγελικών αρχών, της αστυνομίας και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, καθώς και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών και των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, την επαρκή χρηματοδότηση όλων των μερών που συμμετέχουν στην εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, συμπεριλαμβανομένων των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών κ.ά.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης θεσπίζει, μεταξύ άλλων, μηχανισμό παρακολούθησης, αποτελούμενο από δύο οργανισμούς:

1. Την Ομάδα Ειδικών για τη Δράση κατά της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή και ως Επιτροπή GREVIO, η οποία αποτελεί ένα σώμα ανεξάρτητων και αμερόληπτων εμπειρογνημόνων, διακεκριμένων για την εμπειρία τους στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας των φύλων, της βίας κατά των γυναικών και της προστασίας των θυμάτων βίας. Η Επιτροπή GREVIO συντάσσει και δημοσιεύει αναφορές/εκθέσεις για νομοθετικά και άλλα μέτρα που έχουν ληφθεί από τις χώρες που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση, στη βάση αξιολογήσεων που διενεργεί για το σκοπό αυτό.
2. Η Επιτροπή των Συμβαλλομένων Μερών αποτελείται από εκπροσώπους των συμβαλλομένων μερών της Σύμβασης. Η Επιτροπή μπορεί, μεταξύ άλλων, να εγκρίνει συστάσεις για μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την εφαρμογή των Συμπερασμάτων/Συστάσεων που περιέχονται στις αναφορές της Επιτροπής GREVIO.

Μέχρι στιγμής έχουν κυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης 38 από τα 46 συνολικά κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης τον Ιούνιο του 2015 και προχώρησε στην κύρωσή της το Νοέμβριο του 2017. Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαρτίου, 2018, αφού προηγήθηκε η ψήφιση του «περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κυρωτικός) Νόμου του 2017 (Ν. 14(III)/2017)».

Πριν την κύρωση, η Κύπρος ήταν ήδη σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένη με το εκτενές κατευθυντήριο πλαίσιο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, αφού τα αδικήματα βίας κάτω των γυναικών αντιμετωπίζονταν στο πλαίσιο του Ποινικού Κώδικα και άλλων ειδικών νόμων όπως είναι ο *περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος*, ο *περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία Νόμος*, ο *περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος*

και άλλοι νόμοι. Παρά το ότι διέθετε ένα ικανοποιητικό νομοθετικό πλαίσιο για αντιμετώπιση των αδικημάτων βίας, εντούτοις, το πλαίσιο αυτό ήταν ουδέτερο ως προς τον παράγοντα του φύλου.

Το νομοσχέδιο για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, το οποίο μεταφέρει τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στο εθνικό δίκαιο καταρτίστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, με τη σημαντική συμβολή της Επιτροπής Νομοθεσίας, της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και πολλών Γυναικείων και Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων των γυναικών. Ο συγκεκριμένος νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε το 2021, αποτελεί ένα εξόχως καινοτόμο εργαλείο, το οποίο αποτελεί πρωτίστως ένα περιεκτικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο που συμπυκνώνει τους στόχους και σκοπούς της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και στέλνει ξεκάθαρα το μήνυμα ότι η βία κατά των γυναικών δεν μπορεί να είναι ανεκτή από την κυπριακή κοινωνία. Την ίδια στιγμή, στοχεύει στην ενίσχυση της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας, ιδιαίτερα στους τομείς της πρόληψης, της καταπολέμησης και της προστασίας των θυμάτων βίας.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης συνιστά ένα ιδιαίτερα πρωτοποριακό έγγραφο στον τομέα πρόληψης καταπολέμησης της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αφού αποτελεί το πρώτο διεθνές έγγραφο το οποίο περιλαμβάνει τον ορισμό του φύλου, καλώντας τη διεθνή κοινότητα να προχωρήσει στην ανάπτυξη συντονισμένων ενεργειών και δράσεων για αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας. Την ίδια στιγμή, καθορίζει για πρώτη φορά νέα ποινικά αδικήματα και αναγνωρίζει τη βία κατά των γυναικών ως παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως σοβαρή μορφή και αιτία διακρίσεων και ανισοτήτων.

Θεσμικό Πλαίσιο

Το νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, κατά τρόπο που έθεσε τις βάσεις για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη πιο συντονισμένων μέτρων, δράσεων και πολιτικών στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας.

Ειδικότερα, την τελευταία πενταετία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προχώρησε στον καταρτισμό δύο σημαντικών νομοσχεδίων, τα οποία ποινικοποιούν το μεν πρώτο όλες τις μορφές έμφυλης βίας κατά των γυναικών και το δεύτερο την παρενόχληση και την παρενοχλητική παρακολούθηση.

Ο «περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021» (Ν.115(Ι)/2021), ο οποίος ψηφίστηκε τον Απρίλιο του 2021, εγκαθιδρύει, για πρώτη φορά στην Κύπρο, ένα συνεκτικό, συστηματικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο, το οποίο ποινικοποιεί τη βία κατά των γυναικών και προστατεύει αποτελεσματικά τις γυναίκες θύματα βίας σε όλες της τις εκφάνσεις και μορφές. Ο νόμος, θέτει για πρώτη φορά το φύλο στον πυρήνα του ρυθμιστικού του πλαισίου, με αποκλειστικό στόχο να το προστατεύσει, αναγνωρίζοντας ότι οι γυναίκες επηρεάζονται εντονότερα και δυσμενέστερα από την έμφυλη βία, ως συνέπεια της ανισότητας μεταξύ των γυναικών και ανδρών.

Πέραν των αδικημάτων που ποινικοποιεί, ο νόμος για την έμφυλη βία επεκτείνει την προστασία και σε μορφές βίας που δεν ποινικοποιούνταν επαρκώς έως και καθόλου σε άλλα νομοθετήματα, όπως είναι η οικονομική και η ψυχολογική βία και η διάδοση υλικού πορνογραφικού ή σεξουαλικού περιεχομένου. Καλύπτει επίσης ένα ευρύ φάσμα δράσεων και μέτρων πρόληψης, αποτελεσματικής προστασίας των θυμάτων και δίωξης των δραστών βίας, τομείς οι οποίοι αποτελούν τους κατ' εξοχήν ακρογωνιαίους λίθους της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Ο νόμος θέτει ξεκάθαρα τις βάσεις για παροχή εξειδικευμένης, διαθεματικής αντιμετώπισης, προστασίας

και στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας.

Την ίδια στιγμή καθορίζει ένα εμπειριστατωμένο, σύγχρονο πλέγμα προληπτικών δράσεων, δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επαγγελματιών που χειρίζονται περιστατικά βίας και εγκαθιδρύει Συντονιστικό Φορέα ο οποίος έχει την ευθύνη για το συντονισμό, το σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται στο νομοσχέδιο.

Ο νέος νόμος αναμορφώνει, εκσυγχρονίζει και διευρύνει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και προάγει την ουσιαστική ισότητα, αφού περιλαμβάνει πληθώρα ρυθμίσεων και προνοιών για καταπολέμηση των κοινωνικών στερεοτύπων και των εξουσιαστικών σχέσεων ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Με πρόσφατη τροποποίηση του νόμου, η γυναικοκτονία έχει θεσπιστεί ως ιδιώνυμο αδίκημα στο νόμο για την έμφυλη βία, καθιστώντας το ως ένα διακριτό πλέον αδίκημα με ξεκάθαρη έμφυλη στόχευση και αιτία και απαιτώντας ειδικά μέτρα για την πρόληψη και καταπολέμηση της πιο ακραίας αυτής μορφής έμφυλης βίας σε βάρος των γυναικών.

Συνολικά, ο νόμος αποτελεί ένα καινοτόμο εργαλείο το οποίο αναμένεται να συμβάλει καίρια και ουσιαστικά στις προσπάθειες για καταπολέμηση της έμφυλης βίας και ανατροπή των βαθιά πατριαρχικών δομών που διέπουν την κυπριακή κοινωνία. Στέλνει επίσης ξεκάθαρο μήνυμα ότι η βία κατά των γυναικών δεν αποτελεί ιδιωτική υπόθεση, αλλά υπόθεση που αφορά και πρέπει ν' αφορά την κοινωνία στο σύνολό της.

Παράλληλα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης ετοίμασε και προώθησε προς ψήφιση ειδικό νομοσχέδιο για ποινικοποίηση της παρενόχλησης και της παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking) όπως ορίζει το άρθρο 34 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Σκοπός της νομοθεσίας η οποία ψηφίστηκε εντός του 2021 είναι η ρύθμιση

της προστασίας προσώπων από συμπεριφορές που συνιστούν παρενόχληση και παρενοχλητική παρακολούθηση. Η νομοθεσία περιέχει πλήρεις ρυθμίσεις για ορισμό, ταυτοποίηση και στοιχειοθέτηση νέων ποινικών αδικημάτων, προβλέπει επιβαρυντικές περιστάσεις για επαύξηση ποινών σε σοβαρές περιπτώσεις, όπως επίσης και ρυθμίσεις για λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων προληπτικού χαρακτήρα για προστασία των θυμάτων.

Πρόκειται για ένα πλαίσιο εναρμονισμένο με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και νομοθεσίες άλλων ευρωπαϊκών κρατών, καθώς και με τις επιταγές για προστασία ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Δεδομένης της συνεχούς αύξησης του αριθμού των περιστατικών παρενόχλησης και παρενοχλητικής παρακολούθησης που καταγγέλλονται στις αρχές, με όλες τις σοβαρές επιπτώσεις που προκύπτουν σε σχέση με τα θύματα, άντρες και γυναίκες, ο συγκεκριμένος νόμος εκτιμάται ότι θ' αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των αρμόδιων αρχών για σκοπούς πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή/και δίωξης των ποινικών αυτών αδικημάτων.

Επιπρόσθετα, μετά από πρωτοβουλία ομάδας Βουλευτριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών ετοιμάσθηκε και ψηφίσθηκε εντός του 2020 ο «περί της Καταπολέμησης του Σεξισμού και του Διαδικτυακά Διαδιδόμενου Σεξισμού και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2020 (Ν. 209(I)/2020)», με στόχο την ποινικοποίηση του σεξισμού, περιλαμβανομένων των διαδικτυακών μορφών σεξισμού, οι οποίες βρίσκονται διάχυτες σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας.

Ο νόμος συνάδει πλήρως με τις πρόνοιες σχετικής Σύστασης της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (Μάρτιος 2019) και αποσκοπεί στην πρόληψη και καταπολέμηση του σεξισμού, ο οποίος συνιστά εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, παρακωλύοντας την πλήρη χειραφέτηση των γυναικών στην κοινωνία.

Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια εκσυγχρονίστηκε ο ορισμός του βιασμού που περιλαμβάνονταν στον Ποινικό Κώδικα, μετά από σχετική Πρόταση Νόμου που κατατέθηκε από ομάδα Βουλευτών και Βουλευτριών.

Ο αναθεωρημένος ορισμός, ο οποίος συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης θέτει την απουσία συναίνεσης στο επίκεντρο του προστατευτικού του πλαισίου, ενώ έχει διευρυνθεί κατά τρόπο που να καλύπτει όλα τα πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου. Παράλληλα, έχουν γίνει προσθήκες ώστε να καλύπτει και άλλες μορφές κακοποίησης, όπως είναι για παράδειγμα η σεξουαλική κακοποίηση διά διείσδυσης, ο εξαναγκασμός σε διάπραξη βιασμού, ο εξαναγκασμός σε σεξουαλική κακοποίηση διά διείσδυσης, ο εξαναγκασμός σε διάπραξη συνουσίας ή άλλων πράξεων σεξουαλικού χαρακτήρα.

Συνολικά, οι νομοθεσίες που διέπουν την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στην Κύπρο είναι οι ακόλουθες:

- Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000 (Ν. 119(I)/2000), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο Περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος του 2002 (Ν. 205(I)/2002), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014 (91(I)/2014), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο περί της Θέσπισης Ελάχιστων Προτύπων σχετικά με τα Δικαιώματα, την Υποστήριξη και την Προστασία Θυμάτων της Εγκληματικότητας Νόμος του 2016 (Ν. 51(I)/2016), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2017 (Ν. 14(III)/2017).
- Το άρθρο 233Α του Ποινικού Κώδικα, το οποίο ποινικοποιεί τον Ακρωτηριασμό των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων.

- Το άρθρο 144 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο ποινικοποιεί το Βιασμό.
- Το άρθρο 150 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο καθορίζει τον εξαναγκασμό σε γάμο ως πλημμέλημα.
- Άλλα εγκλήματα που προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την απόπειρα βιασμού, την αιμομιξία, την απαγωγή γυναίκας, την απαγωγή «νεαρής γυναίκας» (κοριτσιού) κάτω των 16 ετών, τη διαφθορά κοριτσιού ηλικίας κάτω των 13 ετών, τη διαφθορά κοριτσιού ηλικίας κάτω των 16 ετών, τη διαφθορά γυναίκας με νοητική ή/και ψυχική αναπηρία, την προαγωγή διαφθοράς γυναίκας με απειλές, δόλο ή χορήγηση φαρμάκων, την παράνομη κράτηση μιας γυναίκας, την εκμετάλλευση γυναικών στην πορνεία, το ζην από κέρδη πορνείας (μαστροπείας) κ.ά.
- Ο περί της Καταπολέμησης του Σεξισμού και του Διαδικτυακά Διαδιδόμενου Σεξισμού και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου (Ν.209(Ι)/2020).
- Ο περί της Προστασίας από Παρενόχληση και Παρενοχλητική Παρακολούθηση Νόμος του 2021 (Ν. 114(Ι)/2021).
- Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021 (Ν. 115(Ι)/2021), ως έχει τροποποιηθεί.
- Νομοθεσίες που εμπίπτουν στη σφαίρα του Οικογενειακού Δικαίου και διασφαλίζουν τα δικαιώματα των γυναικών.

Σύσταση Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

Σύμφωνα με το άρθρο 39 του *περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021 (Ν.115(Ι)/2021)*, προβλέπεται η σύσταση Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.

Βάσει των προνοιών του εφαρμοστικού νόμου-πλαισίου της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας έχει την ευθύνη για το συντονισμό, σχεδιασμό, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας, οι οποίες καλύπτονται από αυτόν.

Με βάση Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 92.661 και ημερομηνία 03.03.2022, η οποία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 11.03.2022 (αρ. 4761), έχει συσταθεί ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, ο οποίος απαρτίζεται από Πρόεδρο και 11 μέλη προερχόμενα από διάφορα Υπουργεία/Υπηρεσίες/Φορείς, Μη-Κυβερνητικούς Οργανισμούς ή/και επαγγελματικούς συνδέσμους¹. Ο Πρόεδρος και τα μέλη έχουν διοριστεί για περίοδο τριών (3) ετών, από 03/03/2022 μέχρι 02/03/2025, με δυνατότητα ανανέωσης της θητείας τους.

Πρόεδρος του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα, με βάση την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου διορίστηκε ο κύριος Άριστος Τσιάρτας, Επικεφαλής του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής

---

¹ Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Υπουργείο Εσωτερικών, Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, Αστυνομία, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου και Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια.

Πολιτικής, Ισότητας και Έμφυλης Βίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ενώ συμμετέχουν ως μέλη οι ακόλουθοι/ες:

1. Κα Τζόζη Χριστοδούλου, Πρόεδρος του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας²
2. Κα Σουσάνα Παύλου, Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια
3. Κα Άννα Ματθαίου, εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας
4. Κα Νίκη Ανδρέου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
5. Κα Μαρία Τζιόγκουρου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας,
6. Κα Χρυστάλλα Κόρτα, εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
7. Κα Νάντια Ανδρεοπούλου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών³
8. Κα Εύη Νικολάου, εκπρόσωπος της Αστυνομίας
9. Κα Αγγέλα Ιωακείμ, εκπρόσωπος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας
10. Δρ Άντρη Ανδρονίκου, εκπρόσωπος του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια και
11. Κος Παναγιώτης Μέσσιος, εκπρόσωπος Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου

Ο προϋπολογισμός του Φορέα καλύπτεται από σχετικό κονδύλι, το οποίο περιλαμβάνεται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και

---

² Για την περίοδο από 03.03.2022 μέχρι και τις 28.02.2023, στο Συντονιστικό Φορέα μετείχε η τέως Επίτροπος Ισότητας των Φύλων και Πρόεδρος του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας κυρία Ιωσηφίνα Αντωνίου.

³ Για την περίοδο από 03.03.2022 μέχρι και τις 12.03.2023, στο Συντονιστικό Φορέα μετείχε η κα Τάνια Χαραλαμπίδου, Διοικητική Λειτουργός Α' ως εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών.

Δημοσίας Τάξεως. Για το έτος 2023 ο προϋπολογισμός του Φορέα ανέρχεται σε €190.000. Για τα έτη 2024-2026 το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως πρότεινε αύξηση του προϋπολογισμού του Φορέα σε €220.000 κατ' έτος, προκειμένου ο Φορέας να είναι σε θέση να εκπληρώσει την αποστολή του όσο το δυνατό πληρέστερα και πιο αποτελεσματικά.

Ο Συντονιστικός Φορέας, σύμφωνα με τον οικείο νόμο, δύναται να έχει δικό του επιστημονικό ή άλλο αναγκαίο προσωπικό, το οποίο τοποθετείται σε αυτόν από τον κυβερνητικό τομέα, ή προσλαμβάνεται από αυτόν με αγορά υπηρεσιών. Σημειώνεται ότι, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προχώρησε σε διαμόρφωση των απαραίτητων γραφειακών χώρων σε ενοικιαζόμενο κτήριο απέναντι από το Υπουργείο στη Λεωφόρο Αθαλάσσης στο Στρόβολο, για σκοπούς στέγασης και λειτουργίας του Φορέα.

Στο παρόν στάδιο ο Συντονιστικός Φορέας υποστηρίζεται διοικητικά από τη Διοικητική Λειτουργία του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κυρία Ευαγγελία Κατσουνάρη.

Οι συνεδριάσεις του Φορέα λαμβάνουν χώρα ανά διμηνία, καθώς επίσης και σε έκτακτη βάση, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τον Πρόεδρο ή ζητηθεί από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για σοβαρούς, έκτακτους και επείγοντες λόγους. Μέχρι σήμερα ο Φορέας έχει πραγματοποιήσει οκτώ (8) συνολικά συνεδριάσεις.

Η σύνταξη της παρούσας Έκθεσης αποτελεί υποχρέωση του Συντονιστικού Φορέα σύμφωνα με το άρθρο 41 (2) του *περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021 (Ν.115(Ι)/2021)*. Βάσει του ίδιου άρθρου, ο Φορέας έχει την ευθύνη σύνταξης ετήσιας έκθεσης, την οποία υποβάλλει στο Υπουργικό Συμβούλιο μέσω του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, σε σχέση με τις δραστηριότητές του, την εφαρμογή των διατάξεων του υπό αναφορά Νόμου και γενικά την κατάσταση που επικρατεί στη Δημοκρατία στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας.

Αρμοδιότητες Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

Ο Συντονιστικός Φορέας έχει την ευθύνη για το συντονισμό, το σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου Ν.115(Ι)/2021. Αναλυτικά, με βάση το άρθρο 41 του νόμου Ν.115(Ι)/2021 ο Φορέας έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες :

(α) Το Σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, η οποία υποβάλλεται από τον Υπουργό προς έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο και των σχετικών με αυτή σχεδίων δράσης, καθώς και η παρακολούθηση, αξιολόγηση και εφαρμογή τους.

(β) την παρακολούθηση όλων των σχετικών πολιτικών και στρατηγικών που εφαρμόζονται από τον κυβερνητικό, ιδιωτικό και εθελοντικό τομέα.

(γ) τη σύνταξη εγχειριδίων και εκπαιδευτικού υλικού για τις καλές πρακτικές που πρέπει να ακολουθούνται από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και μη κυβερνητικούς οργανισμούς για την προστασία των θυμάτων.

(δ) την υποβολή εισηγήσεων προς αναθεώρηση των διατάξεων του παρόντος Νόμου ή άλλων σχετικών με αυτόν νόμων ή και άλλων μέτρων εναρμονισμένων με τις ευρωπαϊκές ή/και τις διεθνείς πολιτικές ή/και στρατηγικές ή/και με τις σχετικές συμβάσεις.

(ε) το σχεδιασμό και τη διοργάνωση σεμιναρίων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους λειτουργούς των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των επαγγελματιών του κυβερνητικού, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία.

(στ) την ανάληψη και διοργάνωση δράσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για θέματα βίας κατά των γυναικών, ενδοοικογενειακής βίας, ισότητας και καταπολέμησης οποιασδήποτε

διάκρισης λόγω φύλου, την πληροφόρηση για τα μέτρα που είναι διαθέσιμα για την πληροφόρηση πράξεων βίας και γενικότερα για τα θέματα που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος Νόμου.

(ζ) την προώθηση πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των μη κυβερνητικών οργανώσεων και οποιασδήποτε από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

(η) την παρακολούθηση και μελέτη διεθνών εξελίξεων στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(θ) την ανάπτυξη συνεργασίας με τα εγγεγραμμένα σωματεία ή ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φορείς ισότητας, την κοινωνία των πολιτών και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς και με τις οργανώσεις γυναικών για σκοπούς επίτευξης των στόχων του παρόντος Νόμου.

(ι) την ανάπτυξη συνεργασίας με αντίστοιχους φορείς σε όλους τους τομείς των αρμοδιοτήτων του Φορέα, σε διεθνές επίπεδο.

(ια) το συντονισμό της συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης, μελέτης, διάχυσης και δημοσιοποίησης στατιστικών δεδομένων, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία στη Δημοκρατία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43.

(ιβ) το σχεδιασμό, την ανάθεση ή την πρόσκληση σε διαγωνισμό για την ανάθεση της υλοποίησης παρεμβάσεων ή προγραμμάτων, τηρούμενων των διατάξεων του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για τα Συναφή Θέματα Νόμων.

(ιγ) την προώθηση και υιοθέτηση διατμηματικών διαδικασιών, με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση της Βίας κατά των Γυναικών από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, οι οποίες να προβλέπουν, μεταξύ άλλων, για τη συνεργασία με μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

(ιδ) τη λειτουργία επί εικοσιτετράωρου βάσεως τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας για θύματα βίας κατά των γυναικών και τη στελέχωσή τους με κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό.

(ιε) την άσκηση οποιωνδήποτε άλλων καθηκόντων ανατίθενται σε αυτόν από τον Υπουργό.

Ο Συντονιστικός Φορέας είναι υπόλογος στον εκάστοτε Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και υποβάλλει σε αυτόν εξαμηνιαία Έκθεση πεπραγμένων που σχετίζεται με τις αρμοδιότητές του. Παράλληλα, ο Φορέας συντάσσει ετήσια έκθεση, την οποία υποβάλλει στο Υπουργικό Συμβούλιο μέσω του Υπουργού Δικαιοσύνης, αναφορικά με τις δραστηριότητές του, την εφαρμογή των διατάξεων του οικείου νόμου και την κατάσταση που επικρατεί στη Δημοκρατία στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών.

**Δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και
Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών από το Μάρτιο του 2022
μέχρι και το Δεκέμβριο του 2023**

Από την ημέρα της σύστασής του μέχρι και σήμερα, ο Συντονιστικός Φορέας έχει υλοποιήσει το ακόλουθο έργο:

A. Καταρτισμός πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και πρώτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028

Σε στενή συνεργασία με εξωτερικό συνεργάτη, ο Συντονιστικός Φορέας προχώρησε στην ετοιμασία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του πρώτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών για τα έτη 2023-2028. Η εκπόνηση των δύο αυτών εγγράφων πολιτικής συγκαταλεγόταν μεταξύ των υψηλών προτεραιοτήτων του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών από την ημέρα σύστασής του και εντεύθεν.

Σημειώνεται ότι είναι η πρώτη φορά που καταρτίζονται σε εθνικό επίπεδο Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Τα δύο έγγραφα πολιτικής αντιμετωπίζουν συνεκτικά και ολοκληρωμένα όλες τις μορφές έμφυλης βίας, εκπληρώνοντας μία εξόχως σημαντική υποχρέωση η οποία απορρέει τόσο από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, όσο και το βασικό εφαρμοστικό Νόμο Ν.115(Ι)/2021.

Πρόκειται για δύο έγγραφα ιδιαίτερα ευσύνοπτα, περιεκτικά και στοχευμένα, τα οποία αποτυπώνουν την πρόθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Κυπριακής Δημοκρατίας ευρύτερα για πλήρη εναρμόνιση με το εκτενές κατευθυντήριο που εγκαθιδρύει η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Ειδικότερα, η Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης συμπυκνώνουν τους σκοπούς της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης που είναι:

α) η προστασία των γυναικών από κάθε μορφή βίας και η πρόληψη, δίωξη και εξάλειψη της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας,

β) η συνεισφορά στην εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων σε βάρος των γυναικών και η προώθηση ουσιαστικής ισότητας ανάμεσα στα φύλα,

γ) ο σχεδιασμός περιεκτικού πλαισίου, πολιτικών και μέτρων για την προστασία και στήριξη των θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας,

δ) η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας με σκοπό την εξάλειψη της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας και

ε) η παροχή υποστήριξης και βοήθειας σε οργανισμούς και σε υπηρεσίες επιβολής του νόμου για αποτελεσματική συνεργασία, ώστε να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εξάλειψη της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.

Περαιτέρω, η Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης καταρτίσθηκαν στη βάση των Συστάσεων της Έκθεσης Αξιολόγησης της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης. Θέτουν ρεαλιστικούς και υλοποιήσιμους στόχους, ενώ επικεντρώνονται σε επιμέρους στόχους και προτεραιότητες, οι οποίοι αναλύονται σε ενδιάμεσους στόχους, δράσεις, φορέα υλοποίησης, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, κοστολόγηση, καθώς επίσης και δείκτες παρακολούθησης των δράσεων.

Τόσο η Εθνική Στρατηγική, όσο και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης τέθηκαν σε ευρεία δημόσια διαβούλευση, η οποία διήρκεσε πέραν του ενός μηνός και στην οποία συμμετείχε μεγάλος αριθμός Υπουργείων, Υπηρεσιών, κρατικών και μη φορέων και Οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι, πριν τον αρχικό καταρτισμό των δύο εγγράφων πολιτικής, τον Ιούνιο του 2022, είχαν ζητηθεί οι προκαταρκτικές θέσεις και προτάσεις όλων των συναρμόδιων φορέων.

Τα δύο έγγραφα πολιτικής αποτυπώνουν τη βούληση και αποφασιστικότητα της Κυβέρνησης για ουσιαστική και αποτελεσματική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Στην Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028 καταγράφεται το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας, οι υποχρεώσεις που

απορρέουν από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και γίνεται ανάλυση των εθνικών αναγκών και των βασικών στρατηγικών στόχων προς ικανοποίησή τους.

Παρόμοια, στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης καταγράφονται με συστηματικό τρόπο οι βασικοί στόχοι προτεραιότητας κάτω από τους 4 Πυλώνες της Σύμβασης, οι οποίοι αναλύονται σε επιμέρους στόχους, δράσεις, φορείς υλοποίησης, χρονοδιαγράμματα υλοποίησης, καθώς και ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες παρακολούθησης των δράσεων.

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών έχουν περιληφθεί καινοτόμες δράσεις, οι οποίες αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα θετικό αντίκτυπο στην πρόληψη της έμφυλης βίας και την αποτελεσματική προστασία των θυμάτων βίας, όπως είναι:

- δράσεις ευαισθητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών με στόχο την αλλαγή παρωχημένων αντιλήψεων και νοοτροπιών που δημιουργούν φαινόμενα βίας και κακοποίησης,
- η προώθηση υποχρεωτικής περιεκτικής σεξουαλικής αγωγής και έμφυλων ταυτοτήτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης,
- η ενίσχυση της κατάρτισης όλων των επαγγελματιών βίας, περιλαμβανομένων των Δικαστών, των Αστυνομικών, των Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών, των Λειτουργών Υγείας, των Εκπαιδευτικών κ.ά.,
- η προώθηση μέτρων ενθάρρυνσης των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης να εφαρμόζουν πρότυπα αυτορρύθμισης σε σχέση με την ισότητα των φύλων και την πρόληψη της έμφυλης βίας,
- η δημιουργία θεραπευτικών προγραμμάτων που ν' απευθύνονται στους δράστες βίας,
- η επέκταση του «Σπιτιού της Γυναίκας» και των καταφυγίων θυμάτων βίας σε παγκύπρια βάση,
- η παροχή εξειδικευμένης στήριξης και προστασίας στις μετανάστριες/προσφύγισσες/αιτήτριες ασύλου θύματα βίας και σε όσες γυναίκες θύματα βίας ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού,
- η δημιουργία προγραμμάτων και υπηρεσιών επανένταξης των γυναικών θυμάτων βίας στην κοινωνία,

- η ανάπτυξη ερευνητικών προγραμμάτων γύρω από το ζήτημα της έμφυλης βίας,
- η δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων για τα θύματα σεξουαλικής βίας και βιασμού κ.ά.

Τα δύο έγγραφα πολιτικής εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρίασή του ημερομηνίας 15 Φεβρουαρίου, 2023 (Αρ. Απόφασης 94.408) και εστάλησαν σε όλους τους συναρμόδιους κρατικούς και μη φορείς, με στόχο την προώθηση υλοποίησής τους. Μέσω των επιστολών ημερομηνίας 19 Απριλίου και 3 Μαΐου, 2023, αντίστοιχα (προς κρατικούς και μη κρατικούς φορείς) οι εμπλεκόμενοι φορείς κλήθηκαν να προβούν σε υλοποίηση των δράσεων που τους αφορούν, μεριμνώντας παράλληλα για την κοστολόγηση όσων δράσεων δεν είχαν μέχρι σήμερα κοστολογηθεί. Έγινε μάλιστα σύσταση όπως γίνουν σχετικές προβλέψεις στους προϋπολογισμούς των διαφόρων Υπουργείων/Υπηρεσιών και άλλων κρατικών φορέων για τα έτη 2024-2028.

Εκτιμάται ότι, τόσο η Εθνική Στρατηγική, όσο και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028 θ' αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία στις προσπάθειες που καταβάλλονται για αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, αφού, πέραν από τη στοχοθέτηση και τον προγραμματισμό δράσεων, θα συντείνουν στο συντονισμό των δράσεων και προγραμμάτων μεταξύ των διαφόρων Υπουργείων, Υπηρεσιών, Τμημάτων, κρατικών φορέων και άλλων αρχών, καθώς και στη συνολική παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης των δράσεων αυτών.

B. Συντονισμός Έκθεσης Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη συμμόρφωση της Κύπρου με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας ανέλαβε σε εθνικό επίπεδο το συντονισμό των ενεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, προκειμένου να ενημερώσει την Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα σχόλια και παρατηρήσεις της Κύπρου, τόσο επί του προσχεδίου, όσο και επί του τελικού Κειμένου της Έκθεσης Αξιολόγησής τους για την Κύπρο. Σημειώνεται ότι η Επιτροπή GREVIO πραγματοποίησε το Μάρτιο του 2022 επιτόπια αξιολόγηση και εξέτασε το βαθμό συμμόρφωσης της Κύπρου με τις εκτεταμένες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Στην Έκθεση αποτυπώνεται με συστηματικό τρόπο ο βαθμός συμμόρφωσης της Κύπρου με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Ειδικότερα, στην Έκθεση καταγράφονται αφενός τα θετικά βήματα προόδου που έχουν σημειωθεί σε εθνικό επίπεδο και αφετέρου επισημαίνονται τα κενά, και οι αδυναμίες που έχουν εντοπιστεί στους τομείς που καλύπτει η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Στην Έκθεση προτείνεται μία σειρά εκτεταμένων μέτρων, συστάσεων και εισηγήσεων, με στόχο την ουσιαστική και αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών.

Μεταξύ των παρατηρήσεών της η Επιτροπή GREVIO έχει εισηγηθεί την υιοθέτηση συνεκτικών πολιτικών για πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας, τη δημιουργία Ενιαίου Αρχείου στατιστικών στοιχείων βίας, την εκπόνηση ερευνών για τα θύματα βίας που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (γυναίκες με αναπηρίες, αιτήτριες ασύλου, μετανάστριες, οικιακές εργαζόμενες), την ενίσχυση και θέσπιση σε συστηματική βάση εκπαιδεύσεων των επαγγελματιών βίας, την ανάπτυξη προγραμμάτων αποθεραπείας των δραστών βίας, την ενίσχυση των μέτρων προστασίας και στήριξης των θυμάτων βίας, την αύξηση των οικονομικών πόρων που διατίθενται σε Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις για ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινωνίας των πολιτών, την ενίσχυση των πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων Υπηρεσιών κ.ά.

Η προκαταρκτική Έκθεση απεστάλη σε όλα τα συναρμόδια Υπουργεία και Υπηρεσίες και λήφθηκαν σχόλια και παρατηρήσεις από μεγάλο αριθμό φορέων. Σε επιστολή που απέστειλε το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προς την Επιτροπή GREVIO στις 21 Σεπτεμβρίου, 2022, ζητήθηκε όπως οι θέσεις όλων των συναρμόδιων κυβερνητικών φορέων και υπηρεσιών ληφθούν σοβαρά υπόψη και αξιοποιηθούν πριν την οριστικοποίηση της τελικής Έκθεσης Αξιολόγησης της Κύπρου.

Στις 14.10.2022 διαβιβάστηκε το τελικό προσχέδιο της Έκθεσης της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων GREVIO, η οποία υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της 28ης συνάντησης της Επιτροπής στο Στρασβούργο μεταξύ 10 και 13 Οκτωβρίου, 2022.

Μετά από μελέτη της Έκθεσης διαπιστώθηκε ότι οι συνεισφορές των διαφόρων Υπουργείων/Υπηρεσιών και άλλων φορέων που απεστάλησαν αυτούσιες στο Συμβούλιο της Ευρώπης, δεν λήφθηκαν υπόψη στην ολότητά τους και δεν αξιοποιήθηκαν στο πλαίσιο ετοιμασίας της τελικής Έκθεσης, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, όπου έγιναν πολύ μικρές αλλαγές επί του αρχικού κειμένου.

Μετά από συστάσεις του Συντονιστικού Φορέα, ιδιαίτερα σε σχέση με μία προβληματική αναφορά στο κυπριακό ζήτημα και κατόπιν συντονισμένων ενεργειών της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Συμβούλιο της Ευρώπης/Στρασβούργο και του Υπουργείου Εξωτερικών έγινε η ανάλογη διόρθωση στην τελική Έκθεση της Επιτροπής GREVIO. Τα σχόλια των κυπριακών αρχών, μαζί με την τελική Έκθεση της Επιτροπής GREVIO δημοσιοποιήθηκαν το Νοέμβριο του 2022 και διανεμήθηκαν ευρέως σε εθνικό επίπεδο.

Γ. Επιφυλάξεις Σύμβασης Κωνσταντινούπολης

Κατά την υπογραφή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης τον Ιούνιο του 2015, η Κυπριακή Δημοκρατία κατέθεσε επιφυλάξεις επί του άρθρου 30(2) που αφορά στην κρατική αποζημίωση στα θύματα, του άρθρου 44 (1ε), (3), (4) που αφορά στη δικαιοδοσία και του άρθρου 59, που αφορά στο καθεστώς διαμονής των θυμάτων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 78(2) της Σύμβασης, για οικονομικούς κυρίως λόγους. Η απόφαση για κατάθεση επιφυλάξεων ήταν αποτέλεσμα των εργασιών της ad Hoc Υπουργικής Επιτροπής Ισότητας⁴ και της αντίστοιχης Τεχνικής Επιτροπής που τη συνεπικουρούσε στο έργο της, μετά από ενδελεχή μελέτη που έγινε σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Ειδικότερα, η απόφαση για κατάθεση επιφυλάξεων ήταν προϊόν εντατικών διεργασιών και διαβουλεύσεων μεταξύ των συναρμόδιων για το θέμα Υπουργείων, ήτοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, του Υπουργείου Εργασίας, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Παιδείας και του Υπουργείου Υγείας, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Τυχόν άρση των επιφυλάξεων που είχαν τεθεί θα έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο απόφασης μεταξύ των συναρμόδιων φορέων/Υπουργείων και να εγκριθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Λόγω του ότι παρήλθε μεγάλο χρονικό διάστημα από την κατάθεση των συγκεκριμένων επιφυλάξεων, οι οποίες είχαν τεθεί για οικονομικούς κυρίως λόγους, και έκτοτε επεσυνέβησαν σημαντικές θεσμικές και νομοθετικές αλλαγές επί διαφόρων θεμάτων που καλύπτει η Σύμβαση, ο Συντονιστικός Φορέας απηύθυνε επιστολές προς όλα τα συναρμόδια Υπουργεία στις 23/06/2022, με την παράκληση να μελετήσουν το θέμα και να ενημερώσουν κατά πόσο επιθυμούν τη διατήρηση ή την άρση των επιφυλάξεων που είχαν κατατεθεί.

---

⁴ Η Υπουργική Επιτροπή Ισότητας συστάθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το Νοέμβριο του 2009, με στόχο την παρακολούθηση και συντονισμό υλοποίησης του τότε Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα 2007-2013. Η Υπουργική Επιτροπή λειτουργούσε υπό την Προεδρία του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, με τη συμμετοχή των Υπουργών Εργασίας, Εσωτερικών, Οικονομικών και Παιδείας. Η εν λόγω Επιτροπή λάμβανε στήριξη από την Τεχνική Επιτροπή Ισότητας, η οποία απαρτιζόταν από τεχνοκράτες των αντίστοιχων Υπουργείων.

Παρά τις αρχικές επιφυλάξεις από πλευράς αριθμού Υπουργείων και κρατικών υπηρεσιών για άρση των επιφυλάξεων, μετά από συντονισμένες προσπάθειες του Συντονιστικού Φορέα και κατόπιν σειράς επαφών με όλα τα συναρμόδια για το θέμα Υπουργεία κατέστη δυνατό να ετοιμαστεί και υποβληθεί Πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο για άρση 2 εκ των 3 επιφυλάξεων που είχαν κατατεθεί κατά την υπογραφή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης τον Ιούνιο του 2015.

Ειδικότερα, κατέστη δυνατό να αρθούν οι επιφυλάξεις επί του άρθρου 44 (1ε), (3), (4) που αφορά στη Δικαστική Δικαιοδοσία και του άρθρου 59, που αφορά στο Καθεστώς Διαμονής των θυμάτων βίας, ικανοποιώντας ένα πάγιο αίτημα των Γυναικείων Οργανώσεων και των Οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η επιφύλαξη επί του άρθρου 30(2) που αφορά στην κρατική αποζημίωση στα θύματα αποφασίστηκε να διατηρηθεί στο παρόν στάδιο, παράλληλα με την ανάληψη υποχρέωσης από τα συναρμόδια Υπουργεία για εκπόνηση μελέτης σχετικά με το ενδεχόμενο οικονομικό κόστος που θα προκύψει για τη Δημοκρατία από πιθανή άρση της εντός σαφών χρονοδιαγραμμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 44 (1^ε) της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αναφέρεται στην υποχρέωση των κρατών-μελών να λάβουν τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ορίσουν τη δικαιοδοσία για οποιοδήποτε αδίκημα της Σύμβασης, όταν αυτό διαπράττεται από άτομο του οποίου η συνήθης κατοικία βρίσκεται στην επικράτειά τους. Το άρθρο 44 (3) προβλέπει, ότι για τη δίωξη των ποινικών αδικημάτων της σεξουαλικής βίας, περιλαμβανομένου του βιασμού, του αναγκαστικού γάμου, του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων και της αναγκαστικής άμβλωσης και στέρωσης, τα κράτη-μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η δικαιοδοσία τους δεν μειώνεται με την προϋπόθεση ότι οι πράξεις ποινικοποιούνται στην επικράτεια όπου διαπράχθηκαν. Σύμφωνα με το άρθρο 44 (4), για τη δίωξη των πιο πάνω ποινικών αδικημάτων, τα κράτη-μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η δικαιοδοσία τους όταν το αδίκημα διαπράττεται από έναν από τους υπηκόους του ή από άτομο του οποίου η συνήθης κατοικία βρίσκεται στην επικράτειά τους δεν μειώνεται, με την προϋπόθεση ότι η δίωξη

μπορεί να ξεκινήσει μόνο μετά την αναφορά του αδικήματος από το θύμα ή την υποβολή των πληροφοριών από το Κράτος του τόπου όπου διαπράχθηκε το αδίκημα. Η Κύπρος, με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 15.02.2023 ήρε όλες τις επιφυλάξεις που είχε προηγουμένως καταθέσει επί του πιο πάνω άρθρου.

Ειδικότερα, στην Κύπρο, εφαρμόζεται ο νόμος για ποινικοποίηση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, ανεξαρτήτως κριτηρίων, όπως είναι η υπηκοότητα ή η κατοικία, αφού η δικαιοδοσία πηγάζει από τη Διεθνή Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Την ίδια στιγμή, η Κυπριακή Δημοκρατία κέκτηται δικαιοδοσίας, ανεξάρτητα αν το αδίκημα συνιστά ποινικό αδίκημα στην επικράτεια όπου διαπράχθηκε, καλύπτοντας άτομα των οποίων η συνήθης κατοικία βρίσκεται στη Δημοκρατία. Επιπλέον, το σύστημα της Κύπρου δεν απαιτεί καταγγελία του θύματος για τη δίωξη οποιουδήποτε αδικήματος ή την υποβολή των πληροφοριών από το κράτος όπου διαπράχθηκε το αδίκημα, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό την άσκηση δίωξης στους δράστες βίας και την ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας στα θύματα.

Σύμφωνα με το άρθρο 59 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης τα Μέρη λαμβάνουν τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα θύματα το οποίων το καθεστώς διαμονής εξαρτάται από εκείνο του/της συζύγου ή συντρόφου όπως αναγνωρίζεται από την εσωτερική νομοθεσία, σε περίπτωση λύσης του γάμου ή της σχέσης, εξασφαλίζουν, σε περίπτωση ιδιαίτερα δύσκολων συνθηκών, κατόπιν αίτησης, αυτόνομη άδεια διαμονής, ανεξάρτητα από τη διάρκεια του γάμου ή της σχέσης. Οι όροι που σχετίζονται με την παραχώρηση και τη διάρκεια της αυτόνομης άδειας διαμονής καθορίζονται από την εσωτερική νομοθεσία. Παράλληλα, το ίδιο άρθρο ορίζει ότι τα μέρη διασφαλίζουν ότι τα θύματα μπορούν να πετύχουν διακοπή των διαδικασιών απέλασης που ξεκίνησαν σε σχέση με καθεστώς διαμονής που εξαρτάται από εκείνο του/της συζύγου ή συντρόφου όπως αναγνωρίζεται από την εσωτερική νομοθεσία, για να τους δώσουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν αίτηση για αυτόνομη άδεια διαμονής. Επιπλέον, το άρθρο ορίζει ότι τα μέρη λαμβάνουν όλα τα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα θύματα αναγκαστικού γάμου που μεταφέρθηκαν σε άλλη χώρα με σκοπό το γάμο και

που, ως αποτέλεσμα, έχασαν το καθεστώς διαμονής τους στη χώρα όπου κατοικούν συνήθως, μπορούν να το επανακτήσουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η άρση των δύο εκ των τριών επιφυλάξεων ισχυροποιεί το πλέγμα προστασίας των θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας και οδηγεί την Κύπρο ένα βήμα εγγύτερα στην πλήρη εναρμόνιση με το εκτενές κατευθυντήριο πλαίσιο που εγκαθιδρύει η Σύμβαση. Την ίδια στιγμή συνιστά ένα ακόμη δείγμα σταθερής προσήλωσης και σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα και την έμφυλη ισότητα, και επαναβεβαιώνει τη δέσμευση και αποφασιστικότητα της Κυβέρνησης για συνέχιση και εντατικοποίηση των προσπάθειών για ουσιαστική και αποτελεσματική προστασία και ενδυνάμωση όλων ανεξαιρέτως των γυναικών θυμάτων βίας, χωρίς αποκλεισμούς και χωρίς οποιεσδήποτε διακρίσεις.

Η άρση των επιφυλάξεων έγινε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 15.02.2023 (Αρ. Απόφασης 94.919) ενώ σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, την οποία η Κύπρος κύρωσε το Νοέμβριο του 2017, η ανάκληση του συνόλου ή μέρους των επιφυλάξεων από πλευράς των κρατών-μερών του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί να γίνει ανά πάσα στιγμή, με στόχο τον περιορισμό μελλοντικών αποκλίσεων μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών που έχουν ενσωματώσει τις διατάξεις της Σύμβασης και της ίδιας της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Δ. Δημιουργία Ενιαίου Αρχείου για τα Στατιστικά Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας

Η συλλογή, συντονισμός, επεξεργασία, ανάλυση, μελέτη και δημοσιοποίηση στατιστικών δεδομένων, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία στη Δημοκρατία, καθώς και η δημιουργία κοινής βάσης δεδομένων, μέσω της ομαδοποίησης πληροφοριών για περιστατικά έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας που προέρχονται μεταξύ άλλων, από όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και μη-κυβερνητικές οργανώσεις περιλαμβάνεται μεταξύ των εκτεταμένων αρμοδιοτήτων του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Έμφυλη Βία.

Πέραν της εμβληματικής Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η δράση για δημιουργία Ενιαίου Αρχείου περιλαμβάνεται και μεταξύ των βασικών Παρατηρήσεων/Συστάσεων της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίες δημοσιοποιήθηκαν το Νοέμβριο του 2022, μετά την ολοκλήρωση της επιτόπιας αξιολόγησης της Κύπρου το Μάρτιο του 2022.

Για το σκοπό αυτό, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας προχώρησε στη σύσταση ειδικής Υπεπιτροπής, με στόχο να μελετήσει το ενδεχόμενο δημιουργίας ενιαίας βάσης δεδομένων σε παγκύπρια βάση, σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, προς το οποίο απέστειλε τον Ιούλιο του 2022 ολοκληρωμένη Πρόταση για τη δημιουργία του Ενιαίου Αρχείου.

Παράλληλα, η ειδική Υπεπιτροπή του Συντονιστικού Φορέα πραγματοποίησε επαφές και συναντήσεις με λειτουργούς του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής και της Στατιστικής Υπηρεσίας, σε μια προσπάθεια να διερευνήσει τρόπους πρακτικής υλοποίησης της συγκεκριμένης δράσης.

Όπως διεφάνη από τις πιο πάνω συναντήσεις και επαφές υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες σε σχέση με τη δημιουργία του Ενιαίου Αρχείου, οι οποίες εδράζονται στο γεγονός ότι, τη δεδομένη χρονική στιγμή δεν υπάρχουν

σε όλα τα αρμόδια κυβερνητικά τμήματα και υπηρεσίες συστήματα και μηχανισμοί καταγραφής και συλλογής στατιστικών δεδομένων βίας σε τακτή και συστηματική βάση. Συνεπώς, η έλλειψη θεσμοθετημένων μηχανισμών και συστημάτων πληροφορικής για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων από τα οποία να μπορούν να εξαχθούν συγκρίσιμα και αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία δυσχεραίνει τις προσπάθειες για τη δημιουργία κοινής βάσης δεδομένων σε παγκύπριο επίπεδο.

Ειδικότερα, διαφάνηκε ότι η δημιουργία Ενιαίας Βάσης Δεδομένων προϋποθέτει τη διενέργεια ευρείας και εξειδικευμένης έρευνας, από την οποία αναμένεται να καταδειχθούν οι πραγματικές και ακριβείς ανάγκες σε σχέση με τους απαιτούμενους για τη δημιουργία του Αρχείου ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Παράλληλα, η εν λόγω έρευνα θα ήταν δέον να πραγματοποιηθεί σε συνεννόηση με την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, εφόσον φαίνεται να προκύπτει ζήτημα διαχείρισης ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Λόγω ωστόσο αδυναμίας των αρμόδιων κυβερνητικών υπηρεσιών να αναλάβουν ένα τέτοιο εγχείρημα, συμφωνήθηκε μεταξύ των Υπουργείων/Υπηρεσιών και φορέων που συμμετέχουν στην ειδική Υπεπιτροπή του Συντονιστικού Φορέα όπως η εργασία αυτή ανατεθεί σε μελλοντικό χρόνο σε ειδικό/ή εξωτερικό/ή συνεργάτη/εμπειρογνώμονα, κατόπιν διαδικασίας υποβολής προσφορών και στη βάση όρων που θα υποδειχθούν από την αρμόδια αρχή, εντός σαφών χρονοδιαγραμμάτων.

Από τις διάφορες συζητήσεις προέκυψε επίσης ότι θα πρέπει να προηγηθεί η θέσπιση ενός ομοιόμορφου συστήματος συλλογής και καταγραφής στατιστικών δεδομένων σε όλα τα Υπουργεία/Υπηρεσίες και άλλους κρατικούς φορείς που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων βίας που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Στόχος είναι να ξεκινήσει όσο το δυνατό ταχύτερα η καταγραφή, συλλογή και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων βίας σε πρώτη φάση σε επίπεδο Υπουργείων και κρατικών υπηρεσιών που εμπλέκονται στο χειρισμό υποθέσεων βίας και σε μελλοντικό χρόνο να επιδιωχθεί η συνένωση των μηχανισμών αυτών, με απώτερο στόχο τη δημιουργία παγκύπριας βάσης στατιστικών στοιχείων βίας.

Απώτερος στόχος είναι η δημιουργία μίας ενιαίας τράπεζας δεδομένων, στην οποία θα καταχωρούνται και θα τυγχάνουν επεξεργασίας δεδομένα που αφορούν στο θύμα, όπως για παράδειγμα: αριθμός ταυτότητας, ονοματεπώνυμο, ηλικία, φύλο, μορφωτικό επίπεδο, καταγωγή, περιοχή που διαμένει το θύμα, περιοχή όπου έγινε δέκτης/δέκτρια βίας, επαγγελματική απασχόληση, οικογενειακή κατάσταση, είδος βίας που ασκήθηκε, σχέση θύματος με τον δράστη κλπ. και σε ότι αφορά τα στοιχεία του δράστη: ονοματεπώνυμο, αριθμό ταυτότητας, ηλικία, φύλο, σχέση με το θύμα, αριθμό και είδος των κατηγοριών που του προσάπτονται κ.ά. Περαιτέρω, στο σύστημα θα καταγράφονται πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον το αδίκημα διαπράχθηκε στην παρουσία παιδιών. Παράλληλα, θα καταγράφεται ο αριθμός των απαγορευτικών διαταγμάτων απομάκρυνσης των δραστών και προστασίας των θυμάτων που εκδόθηκαν, καθώς και ο αριθμός των σχετικών παραβιάσεων και των κυρώσεων που επιβλήθηκαν.

Ε. Συμβολή στην Αναθεώρηση των Πρωτοκόλλων χειρισμού υποθέσεων σεξουαλικής βίας και βιασμού που εφαρμόζει η Αστυνομία, προκειμένου να συνάδουν με το εκσυγχρονιστικό πλαίσιο του Ποινικού Κώδικα και της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Τα αναθεωρημένα Πρωτόκολλα υιοθετούν πλήρως και εφαρμόζουν θυματοκεντρική προσέγγιση, μέσω της οποίας το θύμα αντιμετωπίζεται με σεβασμό και ευαισθησία, στη βάση εξατομικευμένης, επαγγελματικής και χωρίς διακρίσεις διαδικασίας.

Πάγια θέση του Συντονιστικού Φορέα είναι ότι απαιτείται ξεκάθαρα η υιοθέτηση και εφαρμογή θυματοκεντρικών διαδικασιών, μέσω των οποίων το θύμα θα αντιμετωπίζεται με σεβασμό, ευαισθησία, εξατομικευμένη, επαγγελματική και χωρίς διακρίσεις προσέγγιση, σε κάθε επαφή του με τις διωκτικές αρχές που ενεργούν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας ή με τις υπηρεσίες υποστήριξης, με τις οποίες θα πρέπει να διασυνδέεται χωρίς χρονοτριβή. Μάλιστα, το θύμα θα πρέπει να ενημερώνεται για όλα τα στάδια της διαδικασίας της έρευνας.

Οι οδηγίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης προς την Αστυνομία είχαν καταστήσει σαφές ότι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στα αναθεωρημένα Πρωτόκολλα, κατά τρόπο που να διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα των γυναικών θυμάτων, υπό συνθήκες ασφάλειας, εμπιστευτικότητας και εμπιστοσύνης, αποφεύγοντας τον κίνδυνο δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησής τους αποτελεί ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας.

Τα Πρωτόκολλα της Αστυνομίας για το χειρισμό υποθέσεων σεξουαλικής βίας και βιασμών αναθεωρήθηκαν το Μάιο του 2022 και στάλθηκαν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης τον Ιούνιο του 2022.

ΣΤ. Καταρτισμός νομοσχεδίου για παροχή ανεξάρτητης συνδρομής και νομικής αρωγής στα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, μέσω του οποίου οι γυναίκες θύματα βίας καθίστανται δικαιούχοι τέτοιων υπηρεσιών, ως διακριτές πλέον ομάδες που χρήζουν ειδικής στήριξης και προστασίας.

Σημειώνεται ότι, το Μάιο του 2022 είχε συζητηθεί ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών η ανάγκη να περιληφθούν τα θύματα βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας στις κατηγορίες δικαιούχων νομικής αρωγής που καλύπτονται από τον «περί Νομικής Αρωγής Νόμο του 2002» [N.165(I)/2002]. Ειδικότερα σημειώνεται ότι, η συμπερίληψη των θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας στη νέα κατηγορία δικαιούχων νομικής αρωγής υπήρξε αίτημα πλειάδας Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων και Οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων, της Προέδρου και των Μελών της υπό αναφορά Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και άλλων φορέων.

Προς τούτο, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με επιστολή του ημερομηνίας 6 Μαΐου, 2022, αποτάθηκε στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ζητώντας να γνωματεύσει κατά πόσον χρειάζεται τροποποίηση του «περί Νομικής Αρωγής Νόμου», έτσι ώστε να είναι πλήρως εναρμονισμένος με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και ειδικότερα το άρθρο 57 αυτής, ή κατά πόσον επαρκεί η συμπερίληψη του δικαιώματος της νομικής αρωγής, ως περιλαμβάνεται στο νόμο με τίτλο «ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021» [N.115(I)/2021].

Ουσιαστικά, το άρθρο 23 του βασικού εφαρμοστικού νόμου της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης [N.115(I)/2021], προνοεί ότι, «κάθε θύμα, ανεξαρτήτως της βούλησής του ή μη να συνεργαστεί με τις διωκτικές αρχές κατά την ποινική διαδικασία, έχει δικαίωμα άμεσης πρόσβασης σε νομική

εκπροσώπηση σε αστική διαδικασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του «περί Δικηγόρων Νόμου», προς διεκδίκηση αποζημιώσεων από το δράστη και, σε περίπτωση που δεν έχει επαρκείς πόρους, έχει δικαίωμα σε δωρεάν νομική αρωγή, βάσει των διατάξεων του περί Νομικής Αρωγής Νόμου».

Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας με την επιστολή της ημερομηνίας 5 Ιουλίου, 2022 υπέδειξε ότι θα ήταν δέον όπως το Υπουργείο προχωρήσει σε τροποποίηση του «περί Νομικής Αρωγής Νόμου του 2002», ώστε να προστεθούν σε αυτόν ως δικαιούχοι τα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας που καλύπτονται από το Νόμο Ν.115(Ι)/2021.

Κατόπιν τούτου, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προχώρησε στον καταρτισμό τροποποιητικού νομοσχεδίου, το οποίο υπέβαλε μαζί με όλα τα σχετικά συνοδευτικά έγγραφα στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για τον ενδεδειγμένο νομοτεχνικό έλεγχο.

Σκοπός του νομοσχεδίου που καταρτίστηκε είναι η τροποποίηση του νόμου για τη Νομική Αρωγή, κατά τρόπο που προστίθεται στο νόμο νέα κατηγορία δικαιούχων, η οποία περιλαμβάνει τα θύματα βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, όπως αυτά ορίζονται στο Νόμο Ν.115(Ι)/2021. Η παραχώρηση νομικής αρωγής σύμφωνα με το νομοσχέδιο, προϋποθέτει τον έλεγχο από το δικαστήριο των κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων και τη σοβαρότητα της υπόθεσης, κριτήρια που υπάρχουν για όλες τις κατηγορίες δικαιούχων νομικής αρωγής.

Το νομοσχέδιο, αφού έτυχε του ενδεδειγμένου νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρία του ημερομηνίας 22 Φεβρουαρίου, 2023 και κατατέθηκε τον Απρίλιο στη Βουλή για ψήφιση.

Παράλληλα με την κατάθεση του νομοσχεδίου στη Βουλή των Αντιπροσώπων, στάλθηκε επιστολή στον Υπουργό Οικονομικών, μέσω της οποίας ζητούνταν οι θέσεις του σε σχέση με τυχόν απάλειψη της προϋπόθεσης των κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων από το νομοσχέδιο, έτσι

ώστε να παρέχεται δωρεάν νομική αρωγή σε όλα ανεξαιρέτως τα θύματα βίας, ανεξαρτήτως οποιωνδήποτε οικονομικών και κοινωνικών προϋποθέσεων. Η απάντηση του Υπουργείου Οικονομικών επί του θέματος αναμένεται.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σχετική Πρόταση Νόμου κατέθεσε και ο βουλευτής του ΑΚΕΛ κύριος Γ. Κουκουμάς, η οποία προνοεί πέραν αυτών που προβλέπει το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, την παραχώρηση της δωρεάν νομικής αρωγής και σε άλλες δικαστηριακές υποθέσεις, καθώς και σε πιο πολλούς δικαιούχους. Παράλληλα, προνοεί και συγκεκριμένα κριτήρια βάσει των οποίων θα παραχωρείται η δωρεάν νομική αρωγή.

Το πιο πάνω νομοσχέδιο και η πιο πάνω Πρόταση Νόμου, συζητήθηκαν στο πλαίσιο συνεδρίας της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στις 15 Νοεμβρίου 2023, όπου εκπρόσωποι μη κυβερνητικών οργανώσεων και βουλευτές, ζήτησαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, να μελετήσει την Πρόταση Νόμου, σε σχέση με τα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια.

Ζ. Συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, με στόχο την εξεύρεση κατάλληλων τρόπων νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος που φαίνεται να προκύπτει στις περιπτώσεις εφαρμογής διαταγμάτων επικοινωνίας πατέρων με τα ανήλικα παιδιά τους, ενόσω αυτά διαμένουν σε ασφαλείς χώρους φιλοξενίας με τις μητέρες τους, συνεπεία ενδοοικογενειακής βίας που έχουν υποστεί.

Σημειώνεται ότι, την Πέμπτη 3 Νοεμβρίου, 2022 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ της πρώην Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, κας Σ. Δράκου, του Προέδρου του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα, της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, της Υφυπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας και εκπροσώπων του Αρχηγού Αστυνομίας και του Γενικού Εισαγγελέα, με στόχο τη συζήτηση προβλημάτων που προκύπτουν σε σχέση με την έκδοση ή και εφαρμογή διαταγμάτων επικοινωνίας μεταξύ γονέων και των ανήλικων τέκνων τους στις περιπτώσεις που τα παιδιά φιλοξενούνται προσωρινά σε χώρους φιλοξενίας θυμάτων βίας.

Η σύσκεψη συγκλήθηκε εξ' αφορμής επιστολής που απέστειλε ο Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ) στις 19 Οκτωβρίου, 2022, μέσω της οποίας ήγειρε τα σοβαρά προβλήματα που προκύπτουν σε σχέση με την εφαρμογή των διαταγμάτων επικοινωνίας μεταξύ πατέρων και των ανήλικων τέκνων τους, κατά το χρονικό διάστημα που αυτά βρίσκονται υπό προστασία σε καταφύγια θυμάτων που λειτουργεί ο Σύνδεσμος.

Το συγκεκριμένο θέμα είχε τεθεί και από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Έκθεση Αξιολόγησής της σχετικά με το βαθμό συμμόρφωσης της Κύπρου με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Ειδικότερα, ο Συντονιστικός Φορέας τόνισε ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση: α) στην ανάγκη τροποποίησης του νόμου που ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ Γονέων και Τέκνων κατά τρόπο που να λαμβάνονται υπόψη τυχόν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας κατά την έκδοση διαταγμάτων

επικοινωνίας και β) στην ανάγκη διασφάλισης του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού σε τέτοιες περιπτώσεις, περιλαμβανομένου του δικαιώματος του για επιβλεπόμενη επικοινωνία, η οποία μπορεί να διεξάγεται χωρίς τη φυσική συμμετοχή του θύματος με το δράστη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού των νομοθεσιών Οικογενειακού Δικαίου που προωθεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχουν γίνει ρυθμίσεις για εισαγωγή σημαντικών βελτιωτικών προνοιών στον Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο, βάσει των οποίων το Δικαστήριο, κατά την εκδίκαση αιτήσεων γονικής μέριμνας, επιμέλειας ή/και διαταγμάτων επικοινωνίας θα λαμβάνει υπόψη τυχόν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, διασφαλίζοντας ότι η άσκηση οποιωνδήποτε δικαιωμάτων γονικής μέριμνας, δικαιωμάτων επιμέλειας και επικοινωνίας, δεν θα θέτει σε κίνδυνο τα δικαιώματα και την ασφάλεια του θύματος ή/και των τέκνων.

Ο Συντονιστικός Φορέας ετοίμασε και απέστειλε στις 10.11.2022 επιστολή προς το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, μέσω της οποίας ζητήθηκε όπως μελετηθούν οι σχετικές με τη βία νομοθεσίες, ώστε να διαφανεί ποιος είναι ο καταλληλότερος τρόπος νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος, προκειμένου ν' αποφευχθεί η έκδοση μονομερών διαταγμάτων ή/και να επιτευχθεί η αναστολή εν ισχύ διαταγμάτων επικοινωνίας με ανήλικα τέκνα όταν υπάρχουν καταγγελίες για ενδοοικογενειακή βία.

Ειδικότερα, ζητήθηκε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο προώθησης νομοθετικής ρύθμισης από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, βάσει της οποίας να αποκλείεται η έκδοση μονομερών διαταγμάτων ενόσω υπάρχουν αναφορές/καταγγελίες για ενδοοικογενειακή βία, ή/και να επιτυγχάνεται η άμεση αναστολή των διαταγμάτων επικοινωνίας μέχρι τη διερεύνηση τέτοιων καταγγελιών από την Αστυνομία.

Επειδή, ωστόσο τα ζητήματα βίας περιέχονται σ' ένα ευρύ φάσμα νομοθεσιών, ο Φορέας ζήτησε τη νομική συμβουλή του Γενικού Εισαγγελέα σχετικά με τον καταλληλότερο τρόπο ρύθμισης του ζητήματος, το οποίο

άπτεται των δικαιωμάτων και του συμφέροντος των παιδιών, που στην προκειμένη περίπτωση αποτελούν άμεσα ή έμμεσα θύματα βίας.

Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας με απαντητική επιστολή της ημερομηνίας 12.10.2023 επεσήμανε ότι για να αποκλειστεί ένας γονέας από την άσκηση του δικαιώματος επικοινωνίας με το παιδί του, θα πρέπει να υπάρχει μαρτυρία στη βάση της οποίας να τεκμηριώνεται η ανικανότητά του στην άσκηση του γονεϊκού του ρόλου.

Σε σχέση με το πρόβλημα που ηγέρθη στις περιπτώσεις παιδιών που φιλοξενούνται σε ασφαλείς χώρους φιλοξενίας θυμάτων βίας, προτάθηκε όπως, προς επίλυση του ζητήματος συλλέγεται μαρτυρία που αφορά στην κακοποίηση του παιδιού από τον πατέρα, παράλληλα με τη μαρτυρία για κακοποίηση της μητέρας. Η εξασφάλιση τέτοιας μαρτυρίας θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί τόσο για σκοπούς έκδοσης διατάγματος απομάκρυνσης από το Επαρχιακό Δικαστήριο στο πλαίσιο της ποινικής υπόθεσης, όσο και για σκοπούς τροποποίησης/ακύρωσης του εν ισχύι διατάγματος επικοινωνίας από το Οικογενειακό Δικαστήριο.

Επεσημάνθηκε δε ότι, σε κάθε περίπτωση, εάν η βία εναντίον της μητέρας ασκήθηκε στην παρουσία του ανήλικου παιδιού, τότε θεωρείται βία σε βάρος του ανηλίκου, εφόσον δύναται να προκαλέσει σε αυτό ψυχική βλάβη (άρθρο 3 του περί της Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου του 2000 (Ν.119(I)/2000).

Η. Προώθηση λειτουργίας πανευρωπαϊκής τηλεφωνικής γραμμής στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας σε εθνικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο της Γερμανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020, αναλήφθηκε η πρωτοβουλία για θέσπιση ενιαίας τηλεφωνικής γραμμής στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Σημειώνεται ότι η ραγδαία εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού σε διεθνές επίπεδο κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή συνέβαλε καταλυτικά στην αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας, δημιουργώντας τις συνθήκες για πιο συντονισμένες δράσεις και πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η εγκαθίδρυση ενός ομοιόμορφου τηλεφωνικού αριθμού βοήθειας ανά την Ευρώπη κρίθηκε ότι θα παράσχει στα θύματα τη δυνατότητα να έχουν άμεση και δωρεάν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες στήριξης και βοήθειας, οποιαδήποτε ώρα και μέρα της εβδομάδας.

Στις 24 Νοεμβρίου, 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε σε τροποποίηση πρότερης Απόφασής της με αριθμό 2007/116/EK που αφορά στη δέσμευση της εθνικής περιοχής αριθμοδότησης που αρχίζει με 116 για εναρμονισμένους αριθμούς που αφορούν εναρμονισμένες υπηρεσίες κοινωνικού ενδιαφέροντος, κατά τρόπο που εισάγεται ο νέος δεσμευμένος αριθμός 116 016 για τα θύματα έμφυλης βίας. Μέσω της απόφασης αυτής, οι γυναίκες θύματα έμφυλης βίας θα μπορούν πλέον να καλούν τον ίδιο τηλεφωνικό αριθμό σε ολόκληρη την Ευρώπη για συμβουλές, στήριξη και καθοδήγηση γύρω από όλες τις μορφές βίας που καλύπτει η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Από επικοινωνία που είχε ο Συντονιστικός Φορέας με το Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων που συμμετέχει στις εργασίες της αρμόδιας Επιτροπής Επικοινωνιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, λήφθηκε ενημέρωση ότι έχουν γίνει όλες οι αναγκαίες ενέργειες από πλευράς τους και έχει δεσμευτεί ο αριθμός 116 016 και σε εθνικό

επίπεδο. Ο αριθμός είναι έτοιμος προς χρήση και θα παραχωρηθεί δωρεάν στο φορέα που θα αναλάβει τη λειτουργία του σε εθνικό επίπεδο, όταν και εφόσον ζητηθεί.

Σημειώνεται ότι τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία έχουν στηρίξει μέχρι στιγμής 15 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εγκαθίδρυση της τηλεφωνικής γραμμής αποτελεί συμμόρφωση με υποχρέωση που απορρέει από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και τον εφαρμοστικό νόμο με τίτλο «ο περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021) Ν. 115(Ι)/2021», ο οποίος αναφέρεται στην ανάγκη δημιουργίας δωρεάν τηλεφωνικών γραμμών στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας, οι οποίες θα στελεχώνονται από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό.

Ο Συντονιστικός Φορέας προγραμματίζει εντός του επόμενου τριμήνου να προκηρύξει διαγωνισμό για την κατακύρωση προσφοράς για εγκαθίδρυση και λειτουργία της πανευρωπαϊκής τηλεφωνικής γραμμής βοήθειας.

Θ. Καταρτισμός Σχεδίου Χορηγιών για επιχορήγηση προγραμμάτων και δράσεων στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας και έγκρισή του από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29.11.2023.

Με στόχο την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη λειτουργία του, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών προχώρησε στον καταρτισμό ειδικού Σχεδίου Χορηγιών, το οποίο θα έχει ισχύ για τη χρονική περίοδο 2023-2028, έτσι ώστε να έχει τη δυνατότητα να επιχορηγεί Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας που περιέχονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Το Σχέδιο Χορηγιών για Προγράμματα/Δράσεις θέτει τα κριτήρια και καθορίζει τις προϋποθέσεις, βάσει των οποίων Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι οποίες είναι εγγεγραμμένες ως σωματεία ή ιδρύματα, αλλά και οποιοσδήποτε άλλος φορέας ή φυσικό πρόσωπο δικαιούται να λάβει επιχορήγηση για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων που προάγουν τους σκοπούς της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028 και των εκάστοτε πολιτικών και προτεραιοτήτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.

Η αναμενόμενη δαπάνη για το έτος 2023 θα καλυφθεί από τον Προϋπολογισμό του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, ο οποίος περιλαμβάνεται στο Κεφάλαιο 13.01.00-Διοίκηση Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, κάτω από το άρθρο 03.118 «Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας». Ο προϋπολογισμός του Συντονιστικού Φορέα ανέρχεται για το έτος 2023 σε €190.000, εκ των οποίων ποσό ύψους €35.000 θα διατεθεί για την υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028, τα οποία εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο

με την Απόφασή του με αριθμό 94.408 και ημερομηνία 15/02/2023. Σημειώνεται ότι στον Προϋπολογισμό του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για τα έτη 2024-2026, έχει γίνει ανάλογη πρόβλεψη και έχει συμπεριληφθεί ποσό ύψους €60.000 κατ' έτος, για την επιχορήγηση προγραμμάτων και δράσεων στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας.

Το Σχέδιο Χορηγιών υποβλήθηκε στο Υπουργείο Οικονομικών για απόψεις πριν την υποβολή του στο Υπουργικό Συμβούλιο και εξασφαλίστηκε η σύμφωνη γνώμη του, υπό την προϋπόθεση ότι στο Σχέδιο θα περιληφθεί πρόνοια σε σχέση με τη χρονική διάρκειά του. Στο Σχέδιο Χορηγιών έχει περιληφθεί ρητή αναφορά ότι αυτό θα ισχύει για τη χρονική περίοδο 2023-2028, η οποία συμπίπτει με τη διάρκεια ισχύος των βασικών εγγράφων πολιτικής στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας, που είναι η πρώτη Εθνική Στρατηγική και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας.

Το Υπουργικό Συμβούλιο κατά τη συνεδρίασή του ημερομηνίας 29 Νοεμβρίου, 2023, ενέκρινε το ειδικό Σχέδιο Χορηγιών του Συντονιστικού Φορέα για την επιχορήγηση προγραμμάτων και δράσεων για πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας για την περίοδο 2023-2028.

Η έγκριση του ειδικού Σχεδίου Χορηγιών και η έναρξη ισχύος του εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην άμεση και ουσιαστική υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.

Η διάθεση οικονομικών πόρων για την ανάπτυξη στοχευμένων προγραμμάτων και δράσεων από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους φορείς θα ενισχύσει σημαντικά τις προσπάθειες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας και αποτελεσματική προστασία και ενδυνάμωση των θυμάτων βίας στον τόπο μας.

I. Εκπαιδεύσεις Λειτουργών Υγείας πρώτης Γραμμής που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων έμφυλης βίας.

Στο παρόν στάδιο ο Φορέας, μετά από διαδικασία προκήρυξης προσφορών, προχωρεί, σε συνεργασία με εξωτερικό συνεργάτη, στην εκπαίδευση λειτουργών υγείας πρώτης γραμμής, που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων έμφυλης βίας. Η δράση περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδεύσεων των επαγγελματιών υγείας, περιλαμβανομένων των προσωπικών ιατρών, νοσηλευτών, νοσηλευτριών, μαιών, μαιευτήρων σχολιάτρων, λειτουργών ψυχικής υγείας, ιατροδικαστών και ιατροδικαστριών γύρω από όλες τις μορφές βίας που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Η συγκεκριμένη δράση αναμένεται να υλοποιηθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του 2024, ενώ στο αμέσως επόμενο διάστημα θα ακολουθήσουν εκπαιδεύσεις Λειτουργών Εκπαίδευσης.

Η αναγκαιότητα ενίσχυσης των επαγγελματιών βίας, όσο και η ισχυροποίηση και υιοθέτηση πρόσθετων πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών περιλαμβάνονται μεταξύ των Συστάσεων της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία δημοσιοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2022.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο υλοποίησης της πιο πάνω δράσης θα αναπτυχθεί ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό, με στόχο την επιμόρφωση των επαγγελματιών υγείας πρώτης γραμμής, περιλαμβανομένων Νοσηλευτών/τριών, Μαιών/Μαιευτήρων, Λειτουργών Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ιατροδικαστών/τριών, Προσωπικών Ιατρών και Σχολιάτρων), γύρω από όλες τις μορφές έμφυλης βίας που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και το βασικό εφαρμοστικό νόμο με τίτλο «ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021 (N.115(I)/2021)».

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί θα είναι διάρκειας 2 ημερών έκαστο και θα αφορούν στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση 25

επαγγελματιών υγείας ανά ομάδα στόχου. Θα περιλαμβάνουν 3 σειρές εκπαιδεύσεων, με απώτερο στόχο να εκπαιδευτούν συνολικά 75 Επαγγελματίες Υγείας πρώτης γραμμής.

Κ. Συμμετοχή στις προσπάθειες που γίνονται από την Επίτροπο Νομοθεσίας και το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας για εναρμόνιση των νομοθεσιών για την έμφυλη και ενδοοικογενειακή βία, συμφώνως των προνοιών της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών συμμετέχει στις προσπάθειες που γίνονται από την Επίτροπο Νομοθεσίας και το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας για εναρμόνιση των νομοθεσιών για τη Βία στην Οικογένεια (Ν.119(Ι)/2000) και τη Βία κατά των Γυναικών (Ν.115(Ι)/2021). Το θέμα εναρμόνισης των δύο νομοθεσιών αποτέλεσε αντικείμενο σύσκεψης που πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2023 στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, στην παρουσία όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων.

Η ανάγκη εναρμόνισης των νομοθεσιών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας περιλαμβανόταν μεταξύ των Συστάσεων της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης. Όπως διαπιστώθηκε, οι πρόνοιες των δυο νομοθεσιών δεν είναι πλήρως εναρμονισμένες μεταξύ τους, αφού φαίνεται να υπάρχουν εμφανείς περιπτώσεις επικαλύψεων, κενών και ασυμφωνιών.

Κατόπιν αιτήματος του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα εντός του 2022, η Επίτροπος Νομοθεσίας προχώρησε στην ετοιμασία συγκριτικής μελέτης των δύο νομοθεσιών, η οποία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα των αδυναμιών που παρουσιάζουν οι δύο νομοθεσίες και των συνακόλουθων αλλαγών που θα πρέπει να επιδιωχθούν. Ειδικότερα, βάσει των διαπιστώσεων της μελέτης:

- θα πρέπει να τροποποιηθεί ο ορισμός του «μέλους της οικογένειας» που περιέχεται στο νόμο για την ενδοοικογενειακή βία κατά τρόπο που να διευρύνεται το προστατευτικό του πεδίο, όπως συμβαίνει στον εφαρμοστικό νόμο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης που αφορά στην έμφυλη βία,
- θα πρέπει να επιδιωχθεί η ενιαία και ομοιόμορφη διατύπωση των προνοιών των δύο νομοθεσιών που αφορούν στην έκδοση

διαταγμάτων προστασίας των θυμάτων και αποκλεισμού των δραστών, κατά τρόπο που να επιτυγχάνεται, πέραν της νομικής σαφήνειας αμεσότητα και αποτελεσματικότητα στο χειρισμό των υποθέσεων βίας, καθώς και η μέγιστη δυνατή προστασία των θυμάτων βίας και

- θα πρέπει να μελετηθούν τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε να διασφαλιστεί καλύτερα η εισήγηση της Επιτροπής GREVIO για την όσο το δυνατό ταχύτερη ολοκλήρωση των διαδικασιών που οδηγούν στην έκδοση διαταγμάτων που αποσκοπούν στην προστασία των θυμάτων βίας, ενδεχομένως μέσω της έκδοσης ειδικών Πρωτοκόλλων, Αστυνομικών Διατάξεων ή Διαδικαστικών Κανονισμών.

Λ. Άλλες δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας προχώρησε στη συνδιοργάνωση Συζήτησης Στρογγυλής Τραπέζης με την Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στις 8 Μαρτίου, 2023, με θέμα «Προστατεύοντας τις γυναίκες προσφύγισσες και αιτήτριες ασύλου από την έμφυλη βία». Κατά τη συζήτηση ο Πρόεδρος του Συντονιστικού Φορέα, προέβη σε παρουσίαση της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Έμφυλη Βία εστιάζοντας ιδιαίτερα στον αντίκτυπο της έμφυλης βίας σε ευάλωτες ομάδες γυναικών, όπως είναι οι γυναίκες προσφύγισσες, μετανάστριες και αιτήτριες ασύλου. Στη συνάντηση, κατά την οποία συμμετείχε πλειάδα Οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με την πρόληψη της έμφυλης βίας και την παροχή υπηρεσιών στήριξης προς τα θύματα βίας έγινε ευρεία ανταλλαγή απόψεων και συζητήθηκαν τα προβλήματα και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες θύματα βίας που βρίσκονται σε κατάσταση ευαλωτότητας. Την ίδια στιγμή συζητήθηκαν κατάλληλοι και αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισής τους, όπως είναι:

- Η δημιουργία εξειδικευμένου κέντρου φιλοξενίας ευάλωτων ομάδων γυναικών και εκπαίδευσης των λειτουργών πρώτης γραμμής.
- Η δημιουργία Τυπικών Διαδικασιών Λειτουργίας (Standard Operating Procedures) για την αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας στο

Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας «Πουρνάρα» και σε άλλα κέντρα υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας.

- Η παροχή υπηρεσιών φροντίδας παιδιών για διευκόλυνση πρόσβασης των γυναικών προσφυγισσών/αιτητριών ασύλου στην αγορά εργασίας και προώθηση της οικονομικής τους αυτονομίας.
- Η δημιουργία δεξαμενής κατάλληλα εκπαιδευμένων διερμηνέων και πολιτιστικών διαμεσολαβητών.
- Η εφαρμογή ενιαίας πρακτικής όσον αφορά τους επιζώντες και τις επιζήσασες έμφυλης βίας και η ανάπτυξη μέτρων κατάλληλης στήριξής τους (π.χ. ενδυνάμωση για ανάπτυξη δικών τους επιχειρήσεων, παροχή κινήτρων σε εργοδότες για πρόσληψη εργοδοτούμένων σε κατάσταση ευαλωτότητας).
- Η αντιμετώπιση των καθυστερήσεων στην έκδοση αδειών διαμονής, καθώς και στη χορήγηση Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.
- Η διασφάλιση επαρκούς ιατρικής περίθαλψης, ειδικά για τις αιτήτριες ασύλου που δεν είναι δικαιούχοι του Γενικού Συστήματος Υγείας.
- Η διασφάλιση πλήρους πρόσβασης των θυμάτων βίας σε νομική βοήθεια και η δημιουργία ομάδας δικηγόρων που ειδικεύονται σε θέματα έμφυλης βίας.
- Η εξέταση βέλτιστων πρακτικών που εφαρμόζουν άλλες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο τη δημιουργία κέντρου ενιαίας εξυπηρέτησης ειδικά για τα θύματα βιασμού.

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Έκθεση Αξιολόγησής της εστιάζει ιδιαίτερα στην ανάγκη θεσμικής προστασίας, στήριξης και ενδυνάμωσης των γυναικών προσφυγισσών, μεταναστριών και αιτητριών ασύλου που είναι ή μπορεί να είναι θύματα βίας με βάση το φύλο. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή GREVIO συστήνει τη θέσπιση ειδικών μηχανισμών έγκαιρου εντοπισμού, αναγνώρισης

και ουσιαστικής προστασίας των θυμάτων, περιλαμβανομένων των γυναικών με άτυπο καθεστώς.

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας συμμετείχε σε αριθμό συνεδριάσεων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών και Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για συζήτηση θεμάτων που άπτονται της εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και νομοσχεδίων και άλλων νομικών θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων των θυμάτων βίας αντίστοιχα. Παράλληλα, πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, Γυναικείες Οργανώσεις και οργανισμούς προαγωγής της ισότητας και διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για συζήτηση θεμάτων που άπτονται της πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας και εκπροσωπήθηκε σε σωρεία εκδηλώσεων Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλων οργανισμών σε εθνικό επίπεδο.